

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.VI.20.412/2020/12.

A tanács tagjai: . Puskás Péter a tanács elnöke
. Kocsis Ottilia előadó bíró
. Csesznok Judit Anna bíró

A felperes:

A felperes képviselője: dr. Imre Márton ügyvéd

Az alperesek: I. rendű
II. rendű
III. rendű
IV. alperes

Az I-II. rendű alperesek képviselője:
dr. Hegedűs Péter ügyvéd

A IV. rendű alperes képviselője:

A per tárgya: szerződések érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:

I., II. rendű alperes

A csatlakozó felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Ítéltábla

Gf.IV.30.168/2019/7.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

éti Törvényszék

8.G.21.313/2017/64.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítélet ... frsz-ú L. Vision 95 típusú haszongépjárművel kapcsolatos, az I. rendű alperest a haszongépjármű IV. rendű alperes tulajdonába és birtokába adására kötelező, a IV. rendű alperest eredeti állapot helyreállítása címén az I. rendű alperesnek 5.212.789 (ötmillió-kettőszáztizenkettőezer-hétszáznyolcvankilenc) forint és ez után 2012. február 24. napjától késedelmi kamat megfizetésére kötelező és az illetékes közlekedési igazgatási hatóság megkeresésére vonatkozó rendelkezéseit hatályon kívül helyezi, ebben a keretben az elsőfokú bíróság keresetet elutasító ítéleti rendelkezését helybenhagyja, egyebekben a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

- Kötelezi az I. rendű alperest 100.000 (százezer) forint, a II. rendű alperest 130.000 (százharmincezer) forint felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére, 15 napon, belül a felperes részére.

- A felperes 521.280 (ötszázhuszonegyezer-kétszáznyolcvan) forint, az I. rendű alperes 1.574.940

(egymillió-ötszázhetvennégyezer-kilencszáznegyven) forint, a II. rendű alperes 1.365.420 (egymillió-háromszázhatvanötezer-négyszázhusz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket köteles megfizetni, felhívásra, az állam részére.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A IV. rendű alperes Kft. - amely az ügyvezető I. rendű alperes, az I. rendű alperes néhai házastársa és a gyermekeik, köztük a II. rendű alperes családi vállalkozása - főtevékenysége nagykereskedelem, mezőgazdasági integráció és szántóföldi növénytermesztés haszonbérlet területén saját mezőgazdasági gépparkkal. Az integrátori tevékenység keretében a mezőgazdasági termelőket anyagokkal (vetőmag, növényvédőszer stb.) látta el, azokért a termelőktől felvásárolt termény értékesítéséből befolyt vételárból fizetett. Az I. és a II. rendű alperes a mezőgazdasági egyéni vállalkozóként termesztett olajos magot, zabot, repcét a IV. rendű alperesnek, a gabonát a II. rendű alperes ügyvezetésével működő P. A. Kft.-nek értékesítették, amely cégnek szintén a tagjai voltak.
- [2] A IV. rendű alperessel 2008. július 10-én megbízási szerződést kötött felperes feladata díj és jutalék ellenében a kintlévőségek, köztük a G. K. Kft.-vel szemben 2008. őszén esedékessé vált 263.006.958 forint vételár-követelés behajtása volt. A IV. rendű alperes a 2009. február 3-án indult fizetési meghagyásos eljárást követő perben, majd a 2009. szeptemberben indult felszámolásban behajtási költségként érvényesítette a felperes 13.200.000 forint megbízási díját is.
- [3] A IV. rendű alperes az integráció finanszírozásához 2009-ben és 2011-ben bankkölcsönt, 2011-2012-ben tagi kölcsönt vett igénybe. Több hitelezőjével történt megállapodással kerülte el a felszámolását. A földhaszonbérleti lehetősége is beszűkült, a növénytermesztés leépítéseként könyv szerinti érték közeli, összesen 34.616.401 forint vételáron átruházta az I. és a II. rendű alperesre a mezőgazdasági gépeit, eszközeit és a székhely ingatlanát:
- az I. rendű alperesre 2011. október 4-én a L. Vision 95 traktort, 2012. március 14-én kötött adásvételi szerződéssel az A., 581. helyrajzi szám alatti ingatlant, a 5.212.789 forint és a 7.500.000 forint vételár kifizetése banki átutalással történt; 2012. március 1-én a Hardi Twin Stream eszközt több ingósággal (0287351 számla), 2012. február 23-án Landini Landpower, VW Trans Van, Nissan Navara gépkocsikat, pótkocsikat, utánfutót, lakókocsit (526615 számú számla); a 718.312 forint és 7.531.100 forint vételárat kompenzálták a vevő 2010. novemberi, 2011. júniusi terményvétélár követelésével.
 - a II. rendű alperesre 2011. április 29-én a Monosen Rapid vetőgépet, a kukorica és a napraforgó adaptert, a NEW Holland rakodógépet (526501, 526502 számla), azok 8.625.000 forint vételárat kompenzálták a vevő 2009. júniusi 13.675.200 forint terményvétélár követelésével (757766 számla); 2012. március 10-én tárcsát, Vaderstadt Carrier gépet, árokásót, aggregátort (526575 számla), MTZ 82 traktort, két pótkocsit, szárzúzót, hengert, Honda motorkerékpárt, kombinátort (526616 számla), a 3.822.700 forint és 1.206.500 forint vételárat kompenzálták a vevő 2009. és augusztusi 9.100.000 forint terményvétélár követelésével.
- [1] A III. rendű alperes az ingatlanra 2013. július 18-án bejegyzett jelzálogjog jogosultja.
- [2] A felperes keresete folytán 2011. december 5-én indult perben a Szegedi Ítéltábla 2015. április 27-én meghozott Gf.I.30.346/2014/6. számú jogerős ítéletével a IV. rendű alperest 15.738.520 forint megbízási díj és 2011. március 3-tól késedelmi kamat megfizetésére kötelezte. A Kúria a Pfv.V.21.555/2015/8. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A döntés alapjául

szolgáltató tényállás szerint a megbízási szerződés a IV. rendű alperes felmondása folytán 2011. március 2-án megszűnt. A felperes felszámolási eljárás lefolytatására irányuló, 2015. augusztus 7-én beérkezett kérelmére a bíróság 2016. szeptember 28-i hatállyal elrendelte a IV. rendű alperes felszámolását. A felperes 27.737.592 forint (eljárási költség, tőke, regisztrációs díj, késedelmi kamat), az I. rendű alperes 5.179.125 forint, a II. rendű alperes 10.100.430 forint tagi kölcsön hitelezői követelést jelentett be.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [3] A felperes a módosított keresetében a IV. rendű alperes által az I. és II. rendű alperes tagjaival és ügyvezetőjével kötött adásvételi szerződések érvénytelensége kapcsán az eredeti állapot helyreállítását kérte elsődlegesen a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. tv. (továbbiakban: Cstv.). 40. § (1) bekezdés a) pontja és (3) bekezdése, másodlagosan a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) 200. § (2) bekezdése alapján. Az I-II. rendű alpereseket kérte kötelezni az általuk továbbértékesített eszközök szerződéses ára, az I. rendű alperest a L. Vision 95 haszongépjármű forgalmi értéke és vételár különbözete megfizetésére. A jóerkölcsbe ütközés tekintetében az értékesítéssel a követelése kielégítési alapjának az elvonására hivatkozott.
- [4] Az I-II. rendű alperesek az ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték, védekezésük szerint az értékesítés a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet elkerülését célozta. A III. rendű alperes a zálogjoga érintése nélkül a kereset teljesítését nem ellenezte, a IV. rendű alperes nem nyilatkozott.

Az első- és másodfokú ítélet

- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Indokolása szerint a Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pontja szerinti törvényi tényállásban az adós vagyonsökkenésén túl konjunktív feltétel az adós hitelező kijátszására irányuló szándéka és ennek ismerete a szerző fél részéről. A Cstv. 40. § (3) bekezdés alapján érvényesülő rosszhiszeműség és ingyenesség törvényi vélelmét az alperesek megdöntötték. A visszterhességet, a cég fizetőképességét L. M. könyvelő és F. P. könyvvizsgáló tanúvallomása igazolta. A vagyontárgyak elidegenítése pedig nem azért történt, hogy a felperes számla kiállítása nélkül támasztott, vitatott követelése fedezetét elvonják. A IV. rendű alperes 2010-2012 között még jelentős árbevételel rendelkezett, köztartozásait rendezte. A felperes követelésének fedezetét jelenthette a G. K. Kft.-vel szemben érvényesített követelés is. A folyamatos gazdálkodást szolgálta a tevékenység észszerű átstrukturálása, ennek folytán a már nem hasznosítható, elavult eszközpark elidegenítése, tekintettel a haszonbérlet jogi környezetének változására is. A reális, piaci ellenérték folytán a bíróságnak nem merült fel kételye, a forgalmi érték meghatározása nem igényelt szakértői bizonyítást. A másodlagos kereset többlétevényállási elem hiányában alaptalan (BH.2017. 233.).
- [6] A másodfokú bíróság a felperes fellebbezése folytán hozott ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta: kötelezte az I. rendű alperest a IV. rendű alperes javára 8.449.412 forint, a II. rendű alperest 13.654.200 forint és késedelmi kamatai megfizetésére, az I. rendű alperest az A., 581 helyrajzi szám alatti ingatlan és a L. Vision 95 haszongépjármű tulajdonba és birtokba adására; kötelezte a IV. rendű alperest eredeti állapot helyreállítása címén az I. rendű alperesnek 12.712.789 forint megfizetésére, a III. rendű alperest a tulajdonváltozás ingatlan-nyilvántartási átvezetésének tűrésére; megkereste az illetékes hatóságokat az eredeti nyilvántartási állapot helyreállítása érdekében. Indokolása szerint a kiegészített, az I-II. rendű alperesek által sem vitatott tényállás szerint a 200 millió forintot meghaladó kintlévőség keletkezése súlyosan érintette a IV. rendű alperest, a mérlegadatokat anyagi helyzetének megromlását igazolják, a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetét mutatja 2009. februárban a felszámolásának a kezdeményezése és 2011.

februárban az újabb kérelem megelőzése érdekében kötött egyezségek. Miután éveken keresztül nem volt képes a fizetési kötelezettségeinek határidőben eleget tenni, a cégvezetésnek a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (továbbiakban: Gt.) 30. § (3) bekezdés és a Cstv. 33/A. § szerint a hitelezők érdekeit kellett volna elsődlegesen szem előtt tartani. A szerződéskötések időszakában a fizetésképtelenséggel küzdő IV. rendű alperes elmulasztotta a felperes hitelezői érdekeinek figyelembevételét. A Cstv. 40. § (3) bekezdése alapján vélelmezett rosszhiszeműség, ingyenesség megdöntése érdekében az I-II. rendű alperesek a beszámítással és átutalással történt teljesítésre hivatkoztak. Az ingyenesség vélelmének megdöntése érdekében az okiratokban foglalt nyilatkozatok valóságát is bizonyítani kell (BDT2016. 3572.). Az ingyenesség vélelmének megdöntése szakértői bizonyítást igényelt volna. A feleket terhelő bizonyítási kötelezettség miatt a felperes által felajánlott szakértői bizonyítást a másodfokú bíróság sem találta szükségesnek.

- [7] A jogerős ítélet szerint a kereset azért alapos, mert az alperesek a rosszhiszeműség vélelmét nem döntötték meg. E jogkövetkeztetés levonásához az elsőfokú eljárásban lefolytatott bizonyítás elegendő volt. Az I-II. rendű alperesek tagként és ügyvezetőként az adásvételi szerződések megkötésekor pontosan ismerték a IV. rendű alperes jelentősen megromlott anyagi helyzetét, likviditási problémáját. A támadott ügyletekkel az adós Cstv. által védett aktív, a hitelezők kielégítését szolgáló likvid vagyona csökkent, a felperes hitelezői érdekével ellentétes volt, az ő kijátszását eredményezte a vételár beszámítással történő kiegyenlítése. A tényleges fedezetelvonás megvalósult, mert az ügyletek eredményeként regisztrált hitelezői követelésének a kielégítési hányada csökkent (BDT2011.2474.). Az alpereseknek az azonnali elszámolási kötelezettséget keletkeztető felmondás folytán a felperes követelésével számolni kellett [Ptk. 321. § (1), 319. § (2) bekezdése]. A vagyon 2011-2012. évi elidegenítése a felperes igénye fedezetének az elvonását célozta, a IV. rendű alperes a saját nevében érvényesített követelés jelentős részéhez hozzájutott. A vélelemmel szemben az alperesek nem bizonyították, hogy nem a hitelező felperes követelése fedezetének az elvonására irányultak a IV. rendű alperes vagyonát elidegenítő szerződések, ezért azok a Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pontja alapján érvénytelenek, aminek a 40. § (1a) bekezdése szerint alkalmazott jogkövetkezménye az eredeti állapot helyreállítása: az I. és II. rendű alperes köteles a kompenzációs szerződésekben megállapított vételár pénzbeli megfizetésére a IV. rendű alperes javára, a mezőgazdasági termények eladásából fennmaradt vételárigényeiket pedig a IV. rendű alperes felszámolási eljárásában hitelezői igényként érvényesíthetik. A banki átutalással kifizetett vételárak esetében az eredeti állapot visszaállításként az I. rendű alperes vevő köteles az ingatlant és az ingóságot IV. rendű alperes birtokába és tulajdonába, azaz a felszámolási vagyonba visszaadni. A IV. rendű alperes a felszámolási eljárás szabályai szerint a szerződéses vételárakat tartozik visszafizetni a vevőnek.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [8] Az I. és II. rendű alperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a keresetet elutasító határozat hozatalát, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Megsértett jogszabályként a Cstv. 40. § (1)-(3) bekezdését, a 33/A. §-át, a Ptk. 319. § (2) bekezdését, a 321. §-át, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 3. § (1)-(3) bekezdéseit, a 215. §-át, a 163. §-át, a 177. §-át, a 206. §-át jelölték meg. A jogszabálysértést azzal indokolták, hogy a másodfokú bíróság nem a Cstv. 40. § (1) és (3) bekezdés szerinti kereseti kérelmet bírálta el, az egyébként könyvszakértői kompetenciát igénylő „fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet” a Cstv. 33/A. § (1) és (6) bekezdés szerinti megállapítási és marasztalási kereset feltétele [BH2016. 179.]. A szakértő kirendelésének elmulasztása lényeges jogszabálysértés [BH2000. 208.; BH2010. 169.]. A fenyegető fizetésképtelenség megállapítása tekintetében az a lényeges kérdés, hogy az adós tartozását az esedékességkor képes-e kiegyenlíteni [Kúria Gfv.VII.30.247/2013/9., BH.2004. 188.]. A jelen

perben az ingyenesség, rosszhiszeműség, csalárd jelleg, hitelezők kijátszására irányuló szándék vizsgálata a releváns. A másodfokú bíróság a rosszhiszeműség kapcsán gyakorlatilag objektív felelősséget állapít meg annak kijelentésével, hogy nem tudták bizonyítani a szándék ismeretének hiányát a közeli rokon kapcsolatára tekintettel. A másodfokú bíróság a bizonyítandó tényekkel és bizonyítási teherrel kapcsolatos, az elsőfokú bíróságtól eltérő álláspontja miatt nem tett eleget a Pp. 3. § (3) bekezdése szerint tájékoztatási kötelezettségének [1/2009. (VI.24.) és a 1/2004. (VI.30.) PK vélemény, EBH2007. 1612.]. A bizonyítékok egybevetése és értékelése során kirívóan okszerűtlen és logikai ellentmondást tartalmazó következtetésre jutott. A rendelkezése lehetetlen: a kiadni rendelt haszongépjárművet 2015-ben továbbértékesítették. Az I. és a II. rendű alperesek a perben az ingyenesség törvényi vélelmét is megdöntötték a számlákkal, F. P. könyvvizsgáló tanúvallomásával, az M.-től beszerzett terület alapú kérelmekkel. A másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az 1/2011. (VI.15) PK vélemény 5. pontjában foglaltakat is. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg azt, hogy a szerződéskötések időpontjában az alpereseknek nem kellett számolni a felperes követelésével, a felperes a mai napig nem állított ki számlát és a megbízási szerződés 2011. március 3-án történt felmondása nem eredményezett azonnali elszámolási kötelezettséget a felek között [Ptk. 321. § (1), 319. § (2) bekezdése]. A felek szándéka a szerződések megkötésekor nem irányulhatott a hitelezők kijátszására, hiszen a felperes követelése szerepel a G. K. Kft. elleni eljárásokban is.

- [9] A felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet - csatlakozó felülvizsgálati kérelmével érintett rendelkezését meghaladó - hatályában való fenntartását indítványozta. A jogerős ítélet a Cstv. 40. (1) bekezdés a) pontján és (3) bekezdésén, a Ptk. 237. §-án alapul, az alperesek az ítélet tábla bizonyíték mérlegelő tevékenységét alaptalanul támadják. A fizetése képtelenséggel fenyegető helyzetre, mint tényre a felperes is hivatkozott [30. sorszámú beadvány, fellebbezés], a megállapítása nem igényelt szakértői bizonyítást, a rendelkezésre állt mérleg, részletes kiegészítő melléklet, könyvvizsgálói jelentések adataiból a bíróság megalapozott következtetést vont le. A fizetése képtelenséggel fenyegető helyzet megítélése pénzforgalmi szemléletű: az adós az esedékességkor ki tudja-e fizetni a tartozását, vagy sem.

A csatlakozó felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [10] A felperes a csatlakozó felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet részbeni megváltoztatásával kérte kötelezni az I. rendű alperest, hogy fizessen meg a IV. rendű alperesnek 13.662.201 forintot, ebből 5.212.789 forint után 2011. október 5., 7.731.100 forint után 2012. február 24., 718.312 forint után 2012. március 2. napjától a kifizetésig járó késedelmi kamatot; kérte mellőzni az I. rendű alperes kötelezését a Landini Vision haszongépjármű 5.212.789 forint értékben a IV. rendű alperes tulajdonába és birtokába adására és az illetékes közlekedési igazgatási hatóság megkeresését. Az eredeti állapot helyreállításaként kérte az I. rendű alperest kötelezését a IV. rendű alperes javára az 5.212.789 forint vételár megfizetésére, mert indokai szerint a jogerős ítélet lehetetlenre kötelez, a gépjármű tekintetében az eredeti állapot mikénti helyreállítása körében tévedett, megsértette a Pp. 206. § (1) bekezdését és a Ptk. 237. §-át.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [11] A felülvizsgálati kérelem részben, az I. rendű alperest érintően alapos, a csatlakozó felülvizsgálati kérelem megalapozatlan.
- [12] A felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem határozta meg a Kúria felülbírálati lehetőségének a tartalmi és perjogi kereteit, a felperesnek és az I-II. rendű alpereseknek a rendkívüli perorvoslati eljárás keretében orvosolni kért jogsérelmeit [Pp. 272. § (2), 275. § (2) bekezdés, 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. 4.]. A Kúria ennek megfelelően a jogerős ítéletet kizárólag a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között bírálta felül. A Pp. 275.

§ (3) bekezdés alapján a másodlagos felülvizsgálati kérelem teljesítésére alapot adó, az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással volt eljárási szabálysértést nem észlelt.

- [13] A fellebbezés rendes perorvoslat jellege folytán a jogerős ítéletet hozó másodfokú bíróság reformatórius jogkörben járt el: a Pp. 253. § (2) bekezdés alapján teljes egészében felülbírálhatta az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, szabadon felülmérlegelhetette a bizonyítás eredményét, azokból juthatott eltérő jogkövetkeztetésre [BH2007. 261., EBH2004. 1143., BH2004. 471.]. A megállapított tényállás másodfokú bíróság által elvégzett jogi értékelését, eltérő érdemi döntését lényegében a Kúria is osztotta. A felülvizsgálati kérelem a jogerős ítéletet a vagyonszőkenéssel, a jogszerző alperesek rosszhiszeműségével kapcsolatban alapvetően a bizonyítékok mérlegelése körében támadta, azonban a felülvizsgálati eljárásban - rendkívüli perorvoslati jellege miatt - már nincs helye a bizonyítékok felülmérlegelésének (BH2013. 119.II.). A jogerős ítéletnek nem volt a felülmérlegelés tilalmát áttörni engedő hibája: nem iratellenes, nem szenved logikai ellentmondásban és nyilvánvalóan okszerűtlen következtetés levonása sem volt megállapítható.
- [14] A Cstv. 40. §-át módosító, az egyes pénzügyi tárgyú törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló 2004. évi XXVII. törvényjavaslat 53. §-hoz fűzött, az Alaptörvény 28. cikke szerint a jogalkalmazás számára a jogértelmezés során mérvado indokolas értelmében a szabályozás célja az adós által kötött jogügyletek kapcsán a megtámadási jog három fő típusának egyértelmű elkülönítése: az a) pontban a csalárd ügyletek [fraudulent transactions], a b) pontban az ingyenes vagy feltűnően értékaránytalan ügyletek [undervalued transactions], a c) pontban a hitelezők közötti egyensúly megbontására, előnyben részesítésére irányuló ügyletek [preferential transactions]. A törvény differenciáltan határozza meg a megtámadási jog három esetében mérvado időszakot is. A felperes ez okból a Cstv. 40. § (1) bekezdés b) és c) pontja alapján megtámadási jogot nem gyakorolhatott, az ott szabályozott törvényi tényállás elemeire, a szerződésben kikötött szolgáltatás és ellenszolgáltatás feltűnő értékaránytalanságára, az I. és a II. rendű alperes hitelezőként történt előnyben részesítésére a Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pontjára alapított keresete ténybeli megalapozásaként nem - a csatlakozó felülvizsgálati kérelmében sem - hivatkozhatott.
- [15] A jogerős ítélet a kereset jogalapjaként megjelölt törvényhely, a Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pont alkalmazásán alapult. A másodfokú bíróság is az elsőfokú eljárásban történtek szerint járt el a bizonyítási teher telepítése, a feleket terhelő bizonyítási kötelezettség tekintetében. Ez azonban nem zárta ki az átruházó adós fizetéseképtelenségének értékelését a rendelkezésére álló adatok alapján, ami szakértői bizonyítást nem igényelt. A hitelező(k) kijátszására irányuló, az adós vagyont csökkentő jogügylet esetén az adós fizetéseképtelenségének a 2004. évi XXVII. törvényjavaslat 53. §-hoz fűzött indokolas is jelentőséget tulajdonít. Ez abban áll, hogy a fizetni már képtelen adós vagyont minden olyan ügylet csökkenti, amely eredményeként a hitelezői követelések kielégítési alapja csökken, az ügylet a jogszerző javára részben vagy egészben elvonja az ingó és ingatlan vagyonelemeket is. Ahogyan a felek is helyesen hivatkozták, a fizetéseképtelenség megítélése pénzforgalmi szempontú, a perben feltárt adatokból pedig okszerűen csak az a következtetés volt levonható, hogy a IV. rendű alperes a 2008. év őszét követő időszakban - és a per tárgyává tett szerződések megkötésekor is - fizetéseképtelen volt: a vele szemben támasztott esedékes követeléseket nem volt képes határidőben kifizetni. Ennek egyértelmű bizonyítékaként a Kúria kiemeli a következőket: a V. D. Szövetkezet a 2008. november 1-én esedékes követelése miatt 2009. február 20-án felszámolási eljárást kezdeményezett, azt a J. 2000 Kft. a 2009. októberben és novemberben lejárt számlái miatt 2010. szeptember 10-én helyezte kilátásba, a IV. rendű alperes a G. Kft.-vel 2011. február 9-én egyezett meg. Ugyancsak e körben releváns az is, hogy a keresettel támadott adásvételi szerződésekben kikötött vételár teljesítéseként az I. és a II. rendű alperes a 2009-2011. között esedékessé vált követeléseit számította be (47. sorszámú jegyzőkönyv). A felülvizsgálati kérelem a felperes megbízási díj követelésének az esedékességét nem vitathatta: a IV. rendű alperes késedelmi kamatfizetési kötelezettségének kezdő időpontja ítélt dolog. A Kúria a Pfv.V.21.555/2015/8. számú ítéletében már rámutatott arra is, hogy a számla kiállításának

elmaradása a felperes követelése megnyílását, esedékessé válását nem érintette.

- [16] A szerződés relatív hatálytalanságát eredményező fedezetelvonás szabályaihoz képest a Cstv. 40. § (1) bekezdésben szabályozott törvényi tényállás esetén a hitelező felperesnek nem kellett azt is bizonyítania, hogy a vagyontárgy elvonása követelésének kielégítését részben vagy egészben megakadályozta, mert azt igazolja a követelése érvényesítése érdekében a IV. rendű alperes ellen kezdeményezett totális végrehajtás, a felszámolási eljárás. A IV. rendű alperes szándéka a tagjaival kötött, az előzőekben kifejtettek szerint a vagyonának csökkenését eredményező adásvételi szerződésekkel a hitelező felperes kijátszására irányult. A Cstv. 40. § (3) bekezdésben szabályozott megdönthető törvényes vélelem (praesumptio juris) a bizonyítás alóli mentesítés jogalkotói megoldása, a bizonyítási teher különös szabálya, a bírósághoz címzett felhívás meghatározott releváns tény valónak elfogadására az ellenkező bebizonyításáig. A bizonyítási kötelezettség/teher átfordult, a vélelmezett tény fenn nem állását kellett bebizonyítani a keresettel szembeni védekezés eredményessége érdekében. Ennek megfelelően a szakértő bizonyítás is az I. és a II. rendű alperes feladata lett volna. A szerzők rosszhiszemősége, reájuk nézve a szerződésből ingyenes előny származása nem együttes (konjunktív), hanem vagylagos feltétel. Az ingyenesség törvényi vélelmének a felülvizsgálati kérelemben állított megdöntése tehát önmagában nem vezethet a kereset elutasításához.
- [17] Az ingyenesség vélelmének a megdöntését a felperes az ingatlan és a L. Vision 95 gépjármű átruházása vonatkozásában elismerte (24. számú beadvány 2.1. pont, 31. sorszámú jegyzőkönyv), ezen alapul a jogerős ítéleti rendelkezés is. A bizonyítási kötelezettség/teher csak az ezt meghaladó szerzést érintően fordult át az ingyenesség kapcsán, azonban a másik vélelmezett tény, a rosszhiszemőség fenn nem állásának bebizonyítása a perben az I.-II. rendű alpereseket valamennyi általuk kötött szerződés vonatkozásában terhelte, az eredményes védekezéshez mind a visszterhesség, mind a rosszhiszemőség törvényi vélelmét meg kellett volna dönteniük. A Kúria a rosszhiszemőség perben megdöntetlen törvényi vélelme tekintetében osztotta a jogerős ítélet indokolását. A felülvizsgálati kérelem érveivel szemben a másodfokú bíróság nem a rokoni kapcsolatnak, hanem a jogszerzők és az adós társaság közötti társasági jogviszonynak, a tagsági jogviszonynak, az I. rendű alperes törvényes képviselői minőségének tulajdonított - alappal - jelentőséget. Ezzel szemben az I. és a II. rendű alperesek a perben nem is állítottak a jóhiszemű szerzésüket alátámasztó tényeket, a felülvizsgálati kérelmükben sem hivatkoztak olyan releváns tényre, körülményre, amely folytán a családi vállalkozásként működő adós szándékáról nem tudtak vagy nem kellett tudniuk. A rosszhiszemőséget igazolja a beszámítással teljesített visszterhes ügylet, mert az nem biztosított más hitelező követelésére fedezetet. Az a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott körülmény pedig, miszerint a felperes követelése szerepelt a G. K. Kft. elleni eljárásokban is, nem releváns, hiszen éppen a kielégítés másodfokú bíróság által is értékelt hiánya vezetett a IV. rendű alperes felszámolása elrendeléséhez. A Kúria egyetért azzal is, hogy a IV. rendű alperes pénzügyi forrás hiányában nem volt képes a vele szembeni lejárt követeléseket az esedékességgel kiegyenlíteni, ezért a hitelezői érdekek elsődlegessége alapján kellett volna eljárnia. A felperes kijátszását célzó és a jogszerző I. és II. rendű alperestől elvárhatóan ismert szándékú, a felek rosszhiszemőségén alapuló, ún. csalárd szerződéskötéssel oksági kapcsolatban csökkent az adós IV. rendű alperes teljesítésre fordítható, likvid vagyona.
- [18] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a jogerős ítélet Landini Vision gépjárműre vonatkozó rendelkezését érintően ítélte alaposnak. A felperes IV. rendű alperes elleni felszámolási eljárás lefolytatására irányuló kérelme bíróságra történő beérkezése napja, 2015. augusztus 7., az azt megelőző öt éven belül 2011. április 29. - 2012. március 14. között kötött adásvételi szerződéseket a 2017. július 31-én előterjesztett keresetében támadta meg. Az időpontokra tekintettel hitelezőként az igényét - elsődleges kereseti kérelemként - kizárólag a Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pontjára, az ott szabályozott törvényi tényállásnak megfelelő történeti tényállásra alapíthatta. Kérnie kellett az érvénytelenség jogkövetkezményének az alkalmazását is, az érvénytelen szerződések megkötését

megelőző állapot helyreállítását a Cstv. 40. § (1a) bekezdés alapján irányadó Ptk. 237. § (1) bekezdése alapján. A felperes - az ingyenesség vélelmének általa elismert megdöntésével összhangban - a L. Vision 95 típusú gépjárműre vonatkozóan az I. rendű alperest a forgalmi érték és a vételár különbözete megfizetésére kérte kötelezni (29., 35. számú beadvány). A harmadik személy javára feltűnően aránytalan értékkülönbséggel történt visszterhes jogügylet a Cstv. 40. § (1) bekezdés b) pontjában írt törvényi tényállás. A jogerős ítélet azon rendelkezésével, amely I. rendű alperest e gépjármű tulajdonba és birtokba adására kötelezte, túlterjeszkedett a kereseti kérelmen, az előterjesztett kereset pedig megalapozatlan. A felperes a csatlakozó felülvizsgálati kérelmében sem kérhetett mást [a szerződéses vételár megfizetését], mint a 35. sorszám alatt pontosított, a fellebbezési kérelemmel megegyező kereseti kérelmében. E vagyontárgy átruházása tekintetében tehát alaptalan az elsődleges, és az elsőfokú bíróság helytálló indokai szerint a másodlagos kereset is és nem találta megalapozottnak a Kúria a csatlakozó felülvizsgálati kérelmet sem.

- [19] A Kúria a kifejtettekre tekintettel a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3)-(4) bekezdése alapján részben, a L. Vision 95 típusú haszongépjárművel kapcsolatos rendelkezéseit illetően hatályon kívül helyezte, ebben a keretben az elsőfokú bíróság keresetet elutasító ítéleti rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint helybenhagyta, míg a jogerős ítélet egyéb rendelkezéseit hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [20] A felülvizsgálati kérelem részben, a felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelme pedig nem vezetett eredményre. A felülvizsgálati kérelem kapcsán az I. rendű alperes pernyertes (a felperes pervesztes) 5.212.789 forint, az I. rendű alperes pervesztes (a felperes pernyertes) 15.749.412 forint, a II. rendű alperes pervesztes (a felperes pernyertes) 13.654.200 forint erejéig, ennek arányában viselik a felülvizsgálati eljárási illetéket, amelyet a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban tárgyában hozott 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés alapján kötelesek megfizetni. A felperes viseli a megfizetett csatlakozó fellebbezési illetéket. Az I-II. rendű alperesek a Pp. 270. § (1), a 81. § (1) bekezdés alapján kötelesek a többségében pernyertes felperes ügyvédi munkadíjból álló, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5)-(6) bekezdés alapján, a kifejtett képviseleti tevékenységgel arányban meghatározott, áfával növelt összegű, felülvizsgálati eljárási költségét megfizetni.
- [21] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdés alapján tárgyaláson kívül bírálta el.
- [22] E határozat ellen a felülvizsgálat lehetőségét a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pont zárja ki.

Budapest, 2020.november 17.

Dr. Puskás Péter s.k. a tanács elnöke, dr. Kocsis Ottilia s.k. előadó bíró, dr. Csesznok Judit Anna s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

Sz.Sz.

bíróági ügyintéző